



Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Päiväys
Datum

26.10.2015

OM Dnro
Dnr

YM149/04/2015

Oikeusministeriö

27.10.2015

14/41/2015

Oikeusministeriö

Viite Lausuntopyyntö arviomuistiosta Hallituksen esitysten laatimishojden (HELO) uudistamiseen
Hänvisning OM 14/41/2015

Asia Ympäristöministeriön lausunto
Ärende

Oikeusministeriö on pyytänyt kirjeellään 17.8.2015 ympäristöministeriöltä lausuntoa arviomuistiosta Hallituksen esitysten laatimishojden (HELO) uudistamiseen.

Ympäristöministeriö pitää esitettyä arviomuistiota perusteellisena työnä ja hyvänä pohjana jatkovalmistelulle. Kuten jo nykyisissä HELO-ohjeissa todetaan, hallituksen esitys toimii eduskunnassa valmistelun ja päätöksenteon perustana ja palvelee lakiehdotuksesta käytävää yhteiskunnallista keskustelua sekä toimii myöhemmin myös tulkinnan apuna. Lainvalmistelulle se asettaa selkeän kehikon ja toimii myös tukena varmistauduttaessa siitä, että olennaiset asiat on otettu esityksessä huomioon.

Näistä eri käyttötarkoituksista ja eri käyttäjistä johtuu, että hallituksen esityksen tulisi olla yhtäältä riittävän yleispiirteinen, jotta keskeiset poliittiset asiat eivät jää yksityiskohtien varjoon ja toisaalta riittävän yksityiskohtainen, jotta yksittäiset säännökset voidaan asianmukaisesti perustella päätöksentekoa varten. Ohjeiden laadinnassa tulisikin myös kuulla "käyttäjien" kokemuksia ja toivomuksia siitä millainen hallituksen esityksen tulisi rakenteeltaan olla, jotta se palvelisi heidän tarpeitaan.

Ympäristöministeriö toteaa erityisesti esitetyn pykäläperusteluiden rakenteen ja vakio-otsikoinnin olevan suositeltava. Toistoa voidaan välttää jättämällä syventävistä asioista toistettavat kohdat pois, ja säädösehdotus voitaisiin sijoittaa hallituksen esityksen alkuun, esimerkiksi pääasiallisen sisällön jälkeen. Ympäristöministeriö myös toteaa, että proosamuodosta voisi luopua joissakin kohdissa ja siirtyä luettelonomaiseen esitystapaan. Huomioitavaa lisäksi on se, että viittaukset muualla oleviin teksteihin mahdollistavat tiivistämisen. Tämä mahdollistaisi sen, että esityksistä tulee tiivittä, mutta joissa olisi helppokäyttöiset linkit yksityiskohtaiseen tietoon, josta osa käyttäjistä on kiinnostunut. Selvää kuitenkin on, että osa lakiesityksistä on luonteeltaan sellaisia, että niistä väistämättä tulee varsin laajoja ja yksityiskohtaisia.

Lausuntomenettely on keskeinen osa hallituksen esityksen valmistelua ja esityksestä käytävää yhteiskunnallista keskustelua. Lausunnonantajien kannalta on tärkeää, että heidän näkemyksensä saatetaan tarpeellisessa määrin myös eduskunnan tietoon. Eri osapuolten näkemykset esityksestä kiinnostavat myös eduskuntaa. Sen vuoksi tulisi lausunnot selostaa esityksessä riittävän laajasti. Eduskunnan ja lausunnonantajien kannalta olisi myös usein hyödyllistä kuulla, millä perusteella hallitus on poikennut lausunnonantajien näkemyksistä, ainakin lakiesityksen keskeisissä kohdissa.

Ympäristöministeriö pitäisi lisäksi hyödyllisenä sitä, että lausuntopalvelu.fi:tä ja muita osallistavia lainvalmistelumenettelyitä sekä lausuntojen huomioimisen painottamisesta laadintatyössä ja lain tavoitteiden seurannan selostuksesta voitaisiin lisätä ohjeeseen. Huomioitava tilanne ympäristöministeriön kannalta on myös se, että hallituksen esitys saattaa perustua EU-säädökseen, joka vuorostaan perustuu kansainväliseen sopimukseen, millä saatetaan saada toistoa aikaan, varsinkin jos kv-sopimus saatetaan voimaan samalla kertaa. Tällaisen tapauksen voisi huomioida ohjeistuksessa.

Kansliapäällikkö


Hannele Pokka

Lainsäädäntöjohtaja


Riitta Rönn



26.10.2015

YM149/04/2015

Oikeusministeriö

Viite
Hänvisning Lausuntopyyntö arviomuistiosta Hallituksen esitysten laatimishojeden (HELO) uudistamiseen
OM 14/41/2015

Asia
Ärende Ympäristöministeriön lausunto

Oikeusministeriö on pyytänyt kirjeellään 17.8.2015 ympäristöministeriöltä lausuntoa arviomuistiosta Hallituksen esitysten laatimishojeden (HELO) uudistamiseen.

Ympäristöministeriö pitää esitettyä arviomuistiota perusteellisena työnä ja hyvänä pohjana jatkovalmistelulle. Kuten jo nykyisissä HELO-ohjeissa todetaan, hallituksen esitys toimii eduskunnassa valmistelun ja päätöksenteon perustana ja palvelee lakiehdotuksesta käytävää yhteiskunnallista keskustelua sekä toimii myöhemmin myös tulkinnan apuna. Lainvalmistelulle se asettaa selkeän kehikon ja toimii myös tukena varmistauduttaessa siitä, että olennaiset asiat on otettu esityksessä huomioon.

Näistä eri käyttötarkoituksista ja eri käyttäjistä johtuu, että hallituksen esityksen tulisi olla yhtäältä riittävän yleispiirteinen, jotta keskeiset poliittiset asiat eivät jää yksityiskohtien varjoon ja toisaalta riittävän yksityiskohtainen, jotta yksittäiset säännökset voidaan asianmukaisesti perustella päätöksentekoa varten. Ohjeiden laadinnassa tulisi myös kuulla "käyttäjien" kokemuksia ja toivomuksia siitä millainen hallituksen esityksen tulisi rakenteeltaan olla, jotta se palvelisi heidän tarpeitaan.

Ympäristöministeriö toteaa erityisesti esitetyn pykäläperusteluiden rakenteen ja vakio-otsikoinnin olevan suositeltava. Toistoa voidaan välttää jättämällä syventävistä asioista toistettavat kohdat pois, ja säädeohje voimaksi sijoittaa hallituksen esityksen alkuun, esimerkiksi pääasiallisen sisällön jälkeen. Ympäristöministeriö myös toteaa, että proosamuodosta voisi luopua joissakin kohdissa ja siirtyä luettelomaiseen esitystapaan. Huomioitavaa lisäksi on se, että viittaukset muualla oleviin teksteihin mahdollistavat tiivistämisen. Tämä mahdollistaisi sen, että esityksistä tulee tiiviitä, mutta joissa olisi helppokäyttöiset linkit yksityiskohtaiseen tietoon, josta osa käyttäjistä on kiinnostunut. Selvää kuitenkin on, että osa lakiesityksistä on luonteeltaan sellaisia, että niistä väistämättä tulee varsin laajoja ja yksityiskohtaisia.

Lausuntomenettely on keskeinen osa hallituksen esityksen valmistelua ja esityksestä käytävää yhteiskunnallista keskustelua. Lausunnonantajien kannalta on tärkeää, että heidän näkemyksensä saatetaan tarpeellisessa määrin myös eduskunnan tietoon. Eri osapuolten näkemykset esityksestä kiinnostavat myös eduskuntaa. Sen vuoksi tulisi lausunnot selostaa esityksessä riittävän laajasti. Eduskunnan ja lausunnonantajien kannalta olisi myös usein hyödyllistä kuulla, millä perusteella hallitus on poikennut lausunnonantajien näkemyksistä, ainakin lakiesityksen keskeisissä kohdissa.

Ympäristöministeriö pitäisi lisäksi hyödyllisenä sitä, että lausuntopalvelu.fi:tä ja muita osallistavia lainvalmistelumenettelyitä sekä lausuntojen huomioimisen painottamisesta laadintatyössä ja lain tavoitteiden seurannan selostuksesta voitaisiin lisätä ohjeeseen. Huomioitava tilanne ympäristöministeriön kannalta on myös se, että hallituksen esitys saattaa perustua EU-säädökseen, joka vuorostaan perustuu kansainväliseen sopimukseen, millä saatetaan saada toistoa aikaan, varsinkin jos kv-sopimus saatetaan voimaan samalla kertaa. Tällaisen tapauksen voisi huomioida ohjeistuksessa.

Kansliapäällikkö

Hannele Pokka

Lainsäädäntöjohtaja

Riitta Rönn